

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований в 1996 році

Рівне – 2006

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

**О Н О В Л Е Н Н Я З М І С Т У , Ф О Р М Т А М Е Т О Д І В Н А В Ч А Н Н Я І В И Х О В А Н Н Я В З А К Л А Д А Х О С В І Т И :
Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.
Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Хом'як Іван Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Левківський Михайло Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Житомирський державний педагогічний університет ім. Івана Франка);

Лисенко Неля Василівна – доктор педагогічних наук, професор (Прикарпатський державний педагогічний університет ім. В. Стефаника);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Мігюров Борис Никифорович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський державний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою Радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол №11 від 30.06.2006 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2006

pupils.(rendering on a guitar). Considerable attention spare to testing conditions of emerging and methods of overcoming agitation as a psychological condition of excitation, tension or fear by organization correcting estimation and engaging will component. Contention of the article has a link with investigations which carry on in system of musical pedagogical education.

Key words: *skills of self-regulation, an emotional condition.*

Одержано редакцією 17.01.2006.

УДК: 378. 012

М.С. ЯНЦУР

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Резюме. У статті розглядаються теоретичні підходи, зміст, структура і порядок виконання та оцінювання індивідуальних навчально-дослідних завдань з професійної орієнтації учнів при підготовці майбутніх вчителів трудового навчання.

Ключові слова: Болонський процес, кредитно-модульна система організації навчального процесу, професійна орієнтація учнів, індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Досягнення високого рівня якості вищої освіти відповідно до вимог Болонського процесу, до якого Україна приєдналася у травні 2005 року у м. Берген (Норвегія), є головним чинником євроінтеграції нашої держави і дієвим засобом розширення доступу наших громадян до такої освіти. Розвиток європейської співпраці у цьому напрямку відбувається шляхом розробки сумісних критеріїв і методологій забезпечення високого рівня якості вищої освіти, як головного змістовного завдання Болонської конвенції [1]. Разом з тим до сьогодні немає єдиного методологічного підходу до визначення змісту якості освіти та критеріїв її вимірювання. Це пов'язано з багатьма факторами, про що, зокрема, зазначено у Програмному документі ЮНЕСКО „Реформи та розвиток вищої освіти” (1995 р.), де вказується, що „якість вищої освіти є поняттям, яке характеризується багатьма аспектами і значною мірою залежить від контекстуальних рамок даної системи, інституційних завдань або умов та норм у даній дисципліні”. Воно охоплює всі основні напрями діяльності у вищій школі: якість викладання, організації, підготовки фахівців та проведення наукових досліджень [8, 35-36]. Надалі у документах ЮНЕСКО 1998 р. уточнено і конкретизовано зміст цього поняття: „Якість у сфері вищої освіти є багатовимірною концепцією, що повинна охоплювати усі її функції та види діяльності: навчальні та академічні програми; навчальні дослідження та стипендії; укомплектування кадрами; студентів; матеріально-технічну базу; устаткування; діяльність на користь суспільства та академічне середовище” [3, 26]. Таким чином, на якість вищої освіти найбільше впливають рівень кваліфікації викладачів та їх наукова діяльність, організація навчального процесу та інфраструктура вищих навчальних закладів. Разом з тим у нашій країні під якістю освіти розуміють відповідність вищої освіти як соціальної системи соціально-економічним потребам, інтересам особи, суспільства і держави, що відображає компетентність, ціннісні орієнтації, соціальну спрямованість і зумовлює здатність задовольняти як особисті духовні й матеріальні потреби, так і потреби суспільства [2].

Зрозуміло, що в одній статті неможливо розкрити всі чинники, які обумовлюють якість вищої освіти. У значній мірі вона залежить від рівня організації навчального процесу, про що зазначалося вище. Запровадження новітніх педагогічних технологій з метою підвищення рівня підготовки фахівців є головним напрямком реформування вищої освіти відповідно до чинного законодавства. В умовах кредитно-модульної системи організації навчального процесу методологічно відбувається переорієнтація навчального процесу у вищих навчальних закладах з суто лекційно-інформативних на індивідуально-диференційовані, особистісно-орієнтовані технології навчання. Тому метою статті є розкриття напрацьованих підходів до змісту та організації самостійної роботи студентів за індивідуальними науково-дослідними завданнями у кредитно-модульній системі організації навчального процесу.

Індивідуальний підхід є одним з основних положень кредитно-модульної системи навчання. Індивідуалізація, як відмічає С.У. Гончаренко, це організація такої взаємодії між учасниками процесу навчання, при якій найповніше використовуються індивідуальні особливості кожного, визначаються перспективи подальшого розумового розвитку й гармонійного вдосконалення особистісної структури, відбувається пошук засобів, які б компенсували наявні недоліки і сприяли б формуванню індивідуального стилю діяльності майбутнього фахівця [4]. Реалізація такого підходу у вищій школі йде через виконання студентами індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ). Під ним розуміють вид позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового іспиту чи заліку із заданої навчальної дисципліни [6]. Такі завдання виконуються студентами самостійно в позааудиторний час під керівництвом викладача. Метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток його навичок самостійної роботи. Змістом ІНДЗ є завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, одержаних в процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює декілька тем або навчальний курс в цілому [6]. За структурою ІНДЗ, як правило, складається зі вступу, теоретичного

обґрунтування, методів роботи, основних результатів роботи та їх обговорення, висновків, списку використаної літератури. Зрозуміло, що кожна навчальна дисципліна, виходячи з її завдань, накладає свій відбиток на зміст і структуру ІНДЗ.

Розглянемо зміст, структуру і порядок виконання ІНДЗ з курсу „Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи”, який вивчається студентами спеціальності „Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання” на IV курсі у VII семестрі. За навчальним планом на вивчення цієї дисципліни відводиться 108 годин, що відповідає трьом кредитам ECTS. Метою курсу є підготовка майбутніх вчителів трудового і початкового професійного навчання до здійснення професійної орієнтації учнів загальноосвітніх навчальних закладів. При вивченні даної дисципліни студенти повинні засвоїти знання про мету, предмет, завдання, функції, тенденції, принципи, зміст і структуру професійної орієнтації як комплексної системи та особливості соціально-професійного самовизначення учнівської молоді; про класифікацію та опис професій, зміст, напрямки, форми, методи і специфіку проведення профорієнтаційної роботи з учнями в навчальному процесі та в позанавчальній діяльності тощо та навчитися визначати профорієнтаційні можливості трудового і профільного навчання школярів, гурткової роботи, суспільно-корисної діяльності учнів, розробляти чи підбирати різноманітний професіографічний матеріал та застосовувати його в роботі з учнями різних вікових категорій, проводити діагностику професійних інтересів, нахилів, намірів, психічних процесів та функцій, темпераменту, характерологічних рис та здібностей учнів і робити відповідні висновки щодо їх професійного самовизначення в ході індивідуальної профконсультації [7].

Весь даний курс поділено на 2 змістових модулі. При вивченні першого модуля „Науково-теоретичні основи професійної орієнтації” студенти виконують ІНДЗ у формі професіографічного дослідження, результатом якого є складені інформаційні професіограма та професіографічна картка на визначену професію. Робота передбачає самостійне збирання і систематизацію професіографічного матеріалу, розробку, складання, редагування і оформлення професіограми та професіографічної картки на одну професію в електронному і друкованому варіантах за визначеною структурою і змістом відповідно до рекомендацій та вимог щодо їх складання і оформлення [Див. 9; 10 та ін.]. Структурно як професіограми, так і професіографічна картка складаються із п'яти розділів: соціально-економічна характеристика професії, виробнича характеристика професії, санітарно-гігієнічні умови праці, вимоги професії до індивідуально-психологічних особливостей фахівця, відомості про підготовку кадрів. Змістовне наповнення та оформлення їх детально розкрито нами в ряді публікацій [5; 9; 10 та ін.]. Виконується це завдання після вивчення теми „Основи професіографії: класифікація, аналіз та опис професії” і виконання відповідних лабораторних робіт. На його вирішення відводиться 22 години самостійної роботи і воно максимально оцінюється в 25 балів рейтингової шкали.

Другий змістовий модуль „Зміст і методика реалізації системи професійної орієнтації учнівської молоді” передбачає виконання 2-х ІНДЗ: вивчення професійних нахилів, мотивів і намірів учнів 8-9 класів та складання профконсультаційного висновку для одного учня IX чи XI класу. Перше з цих завдань виконується студентами під час неперервної навчально-педагогічної практики в загальноосвітніх навчальних закладах за допомогою опитування учнів (не менше 20 чол.) за розробленою нами анкетною [12]. Результати анкетування заносяться у відповідну таблицю, в якій виконується кількісний аналіз отриманих даних з усіх пунктів анкети. За результатами опитування школярів формулюється загальний висновок про готовність учнів до свідомого вибору професії, їх професійні інтереси, нахили, мотиви, наміри, плани на майбутнє тощо та стан профорієнтаційної роботи в даному загальноосвітньому навчальному закладі. Заповнені учнями анкети (не менше 20), таблиця з кількісним аналізом результатів опитування та загальний висновок на аркушах паперу формату А4 здаються викладачу на перевірку.

Друге завдання виконується студентами паралельно з виконанням лабораторних робіт даного змістового модуля, на яких вони опановують конкретні психодіагностичні методики з вивчення професійних інтересів і нахилів, психічних процесів і функцій, темпераменту, здібностей, характерологічних рис особистості. За допомогою цих методик та індивідуальної бесіди з опантом кожен студент самостійно досліджує одного учня IX чи XI класу і результати психодіагностики заносять до „Діагностичної карти особистості”, яка розроблена нами на основі динамічної функційної структури особистості К.К. Платонова і складається з трьох розділів: анкетні дані, результати профорієнтаційної психодіагностики, профконсультаційний висновок [11]. Користуючись анкетними даними та зведеними результатами профорієнтаційної психодіагностики проводиться їх аналіз з метою виявлення відповідності вимог професії, яку намітив для себе учень, з наявними у нього психофізіологічними властивостями і пропонується доцільний варіант вибору професії. При цьому студент повинен врахувати рівень прояву в учня найвагоміших для вибраної ним чи рекомендованої професії якостей, а також рівень вимог професії до особистості фахівця. На основі проаналізованих результатів профорієнтаційної психодіагностики виробляються рекомендації щодо організації самопідготовки учня до оволодіння майбутньою професією. Всі результати аналізу та рекомендації заносяться до третього розділу „Діагностичної карти особистості”. При цьому інформація, що фіксується в карті, повинна бути достатньо лаконічною, зрозумілою для учня, мати роз'яснювальний, рекомендаційний характер і розвивальну спрямованість. Заповнена „Діагностична карта особистості” на одного конкретного учня здається викладачу за тиждень до заліку. На виконання ІНДЗ другого змістового модуля відводиться 32 години самостійної роботи і вони максимально оцінюються у 26 балів рейтингової шкали. За виконання всіх ІНДЗ з курсу „Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи” студент може набрати максимально 51 бал, що становить 34% від загальної кількості рейтингових балів (150 балів) з дисципліни в

цілому. Всі звіти з ІНДЗ подаються на перевірку викладачу, який читає лекційний курс з даної дисципліни та приймає залік, не пізніше термінів, визначених графіком, затвердженим на засіданні кафедри.

Використання розглянутих індивідуальних навально-дослідних завдань з курсу „Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи” протягом трьох останніх років показує, що такий підхід до організації самостійної індивідуальної роботи студентів виключає списування і дублювання робіт, сприяє індивідуальній відповідальності за виконану роботу, дозволяє залучати студентів до пошукової науково-дослідної роботи, яка продовжується при виконанні курсових, бакалаврських, дипломних і магістерських робіт. При цьому студенти опановують методами наукового пошуку через мережу Інтернет та комп’ютерне моделювання тощо. Кращі роботи студентів включаються до навчально-методичних посібників, використовуються для написання звітів з науково-дослідної роботи кафедри та в профорієнтаційній роботі з учнями загальноосвітніх навчальних закладів міста та області.

Зрозуміло, що в одній статті не можливо розкрити всі питання з організації самостійної роботи студентів у кредитно-модульній системі навчання. Необхідно продовжити роботу із вдосконалення змісту і форм індивідуальної роботи з дисциплін профорієнтаційного циклу, особливо з визначення їх трудомісткості та врахування при визначенні рейтингу всіх видів науково-дослідної діяльності студента.

ЛІТЕРАТУРА

1. Болонський процес у фактах і документах. /Упорядники М.Ф. Степко, Я.Я. Боллобаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабин. – Київ-Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. – 52 с.
2. Вища освіта України і Болонський процес. /За ред. В.Г. Кременя. Авт. кол.: Степко М.Ф., Боллобаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубінко В.В., Бабин І.І. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2004. – 382 с.
3. Высшее образование в XXI веке: подходы и практические меры. – Париж: ЮНЕСКО, 1998, 5-9 октября.
4. Гончаренко С.У., Володько В.М. Проблеми індивідуалізації процесу навчання. //Педагогіка і психологія. – 1995. – №1. – С. 63-72.
5. Климов Г.І., Сідляр І.О., Янцур М.С. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи. Практикум. /Наук. ред. М.С. Янцур. – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1995. – 180 с.
6. Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. /Укл.: В.В. Грубінко, І.І. Бабин, О.В. Гузар. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2004. – 46 с.
7. Професійна орієнтація і методика профорієнтаційної роботи. Програма навчальної дисципліни (за вимогами кредитно-модульної системи). Для спеціальності 6.010100 „Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання”. /Укл. М.С. Янцур. – Рівне: РДГУ, 2004. – 20 с.
8. Реформы и развитие высшего образования. Программный документ. – Париж: ЮНЕСКО, 1995.
9. Янцур М.С. Класифікація, аналіз та опис професій з практикумом: Навчально-монографічний посібник. – Рівне: РДГУ, 2006. – 250 с.
10. Янцур М.С. Основи професіографії (практикум). – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1996. – 223 с.
11. Янцур М.С. Професійна психодіагностика (практикум). – К.: МПУ ДЦЗ, МОУ РДПІ, 1995. – 158 с.
12. Янцур М.С., Єзерська Н.Р. Професійна спрямованість учнів 9-х класів північно-західного регіону України. // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Зб. наук. праць. Наукові записки РДГУ. Вип. 33. – Рівне: РДГУ, 2005. – С. 54-60.

Резюме. В статтє рассматриваются теоретические подходы, содержание, структура и порядок выполнения и оценки индивидуальных учебно-исследовательских заданий по профессиональной ориентации учеников при подготовке будущих учителей трудового обучения.

Ключевые слова: Болонский процесс, кредитно-модульная система организации учебного процесса, профессиональная ориентация учеников, индивидуальные учебно-исследовательские задания.

Summary. In the article are considered theoretical approaches, contents, structure and order of performance and estimation individual educational research tasks from professional orientation) during preparation of the future teachers of labour training

Key words: Bologna process, credit-modular system of organization of educational process, professional orientation learning, individual educational research tasks.

Одержано редакцією 20.04.2006.

УДК: 371.04:371.83

О.В. БЕЗКОРОВАЙНА

ВИХОВАННЯ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА ЗАСОБАМИ СОЦІАЛЬНО-ЦІННІСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Резюме. В статті розкрито теоретичні положення формування духовної культури в учнівській та студентській молоді, різні підходи вчених з даної проблеми, проаналізовано ефективні форми та методи виховної роботи з учнями та студентами в умовах соціально-ціннісної діяльності через роботу миротворчих об’єднань.

Ключові слова: духовна культура, соціально-ціннісна діяльність, толерантність, студентсько-учнівські миротворчі об’єднання, миротворчі акції.

ЗМІСТ

<i>Хом'як І.М.</i> Аналіз експериментального навчання української орфографії	3
<i>Парасюк І.А.</i> Морально-етичні засади «Руської трійці»	8
<i>Слободян М.Б.</i> Педагогічне новаторство Волинської гімназії та його вплив на організацію навчально-виховного процесу Кременецького ліцею ХХ ст.	11
<i>Кравченко Т.В.</i> Сімейна модель соціалізації особистості в сучасних умовах	14
<i>Повалій Л.В.</i> Особливості виховання підлітків в різних типах неповної сім'ї	16
<i>Тимошук Н.С.</i> Духовно-моральне становлення молоді в умовах особистісно орієнтованого виховання	19
<i>Хримова О.Л.</i> Дослідження вихованості і особистісного розвитку підлітка з проблемної сім'ї	22
<i>Хролець О.І.</i> Дитинство як предмет психолого-педагогічного вивчення	26
<i>Янциур Л.А.</i> Розвиток у дошкільників інтересу до творів образотворчого мистецтва	29
<i>Стаднік Н.В.</i> Мотивація відповідальності у дітей шестирічного віку	34
<i>Коренева І.М.</i> Використання міжпредметних зв'язків у процесі розвитку спостережливості молодших школярів	36
<i>Іванова Л.І.</i> Визначення рівня літературної компетентності молодшого школяра	39
<i>Сіранчук Н.М.</i> Діагностика образномовленнєвих вмінь учнів початкових класів	43
<i>Крижанська Л.В.</i> Національні цінності в початковій школі при організації національно зорієнтованого навчально-виховного процесу	48
<i>Лопухівська А.В.</i> Формування соціальної і комунікативної активності учнів сільської школи	53
<i>Барсукова Л.М.</i> Втілення теоретичних засад історико-краєзнавчої пошукової роботи учнів в практику навчально-виховної діяльності сучасної загальноосвітньої школи	55
<i>Комарницька В.Л.</i> Концептуальні засади формування громадянської свідомості старшокласників	59
<i>Дмитрів О.В.</i> Використання методу ситуативного навчання на уроках англійської мови у загальноосвітніх школах.	64
<i>Трофімчук В.М.</i> Організаційні форми та методи художньо-конструкторської діяльності старшокласників	67
<i>Грицай Н.Б.</i> Формування пізнавальної активності учнів під час позакласних екскурсій у природу	72
<i>Ганчин Л.В.</i> Особливості навчання усного мовлення у духовних семінаріях	78
<i>Головань Т.М.</i> Дитячі притулки в Криму у II половині XIX століття	82
<i>Коваль В.В.</i> Моральне виховання неповнолітніх у пенітенціарних установах як один з основних стратегічних напрямів підготовки їх до соціальної адаптації в суспільстві	86
<i>Потапчук Т.В.</i> Пісня як засіб виховання дітей	91
<i>Димченко С.С.</i> Педагогічні погляди та диригентська майстерність Андрія Бобиря	94
<i>Устенко К.О.</i> Оперно-хорова творчість М.В.Лисенка як засіб формування музично-естетичного мислення студентів	97
<i>Мельничук С.Ф.</i> Виконавське мистецтво і супроводжуючий його психологічний фактор – сценічне хвилювання	101
<i>Дем'яненко І.О.</i> Формування в учнів музичних шкіл навичок саморегуляції та контролю м'язового тону під час гри на гітарі	104
<i>Янциур М.С.</i> Індивідуальні навчально-дослідні завдання з професійної орієнтації при підготовці майбутніх вчителів трудового навчання	107
<i>Безкоровайна О.В.</i> Виховання духовної культури особистості студента засобами соціально-ціннісної діяльності	109
<i>Костюк Л.К.</i> Специфіка викладання навчальної дисципліни «Культурологія» в умовах інтеграції освітніх систем вищої школи України у європейський простір	115

<i>Никон О.К.</i> Організація самостійної роботи студентів з дисципліни „Основний музичний інструмент” в умовах кредитно-модульного навчання	120
<i>Яковенко Л.П., Шипунова Н.О.</i> Виховання музичного мислення студентів у процесі естетичної оціночної діяльності	123
<i>Ульяновська Л.П.</i> Вокальне виховання в учбовому хоровому колективі: спроба створення сучасної концепції	127
<i>Цапун Р.В.</i> Методи вивчення народного співу в студентському фольклорному колективі	129
<i>Рабченко Т.С., Демченко В.В.</i> Моніторинг як діагностична технологія виявлення готовності випускників вищих навчальних закладів до роботи з обдарованими дітьми.	132
<i>Озерянська А.П.</i> Загальна характеристика розвитку методики викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах України (60-ті роки ХХ століття)	137
<i>Терещук М.А.</i> Музично-драматична діяльність, як засіб удосконалення навчально-виховного процесу на факультеті іноземної філології	140
<i>Літвінчук С.Б.</i> Формування технічного мислення студентів у процесі розв’язання продуктивно-технічних завдань із загальнотехнічних дисциплін	143
<i>Самчук С.А.</i> Художня інтерпретація музичного твору	146
<i>Лукач О.М.</i> До проблеми економічної соціалізації особистості в сучасних умовах	150
<i>Колбіна Т.В.</i> Шляхи оновлення змісту формування міжкультурної комунікації студентів економічного профілю в педагогічній системі вищого навчального закладу	152
<i>Бондарчук А.А.</i> Виховання у студентської молоді етики сімейних взаємин	155
<i>Дучинський С.В.</i> Теоретичні аспекти вокально-хорової виконавської діяльності	158
<i>Пелячик І.Ф., Крижановська Т.І.</i> Історичні аспекти проблеми творчого розвитку особистості засобами музичного мистецтва	160
<i>Кирда А.Г.</i> Визначення провідних тенденцій формування цілей освіти в розвинених країнах	164
<i>Свердлова Т.Г.</i> Формування в дітей комунікативних навичок і навичок спільної діяльності за допомогою японського досвіду групового виховання дошкільників	167
<i>Заблоцька Л.М.</i> Структура та зміст навчального процесу в початкових школах Великої Британії	172
<i>Шимків І.В.</i> Проблема оцінювання знань і моніторингу якості освіти в нормативних документах об’єднаної Німеччини	176
<i>Каур О.С.</i> Тенденції та пріоритети морально-етичного виховання підлітків у Франції	180
<i>Григорчук І.С.</i> Формування духовності в контексті християнської моральної свідомості.....	182
<i>Відомості про авторів</i>	185

Наукове видання

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 34

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 10.06.2006 р. Підписано до друку 30.06.2006 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 28,24. Обл. вид. арк. 28,67. Замовлення № 19/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

**О – 59 ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського
державного гуманітарного університету. Випуск 34. — Рівне: РДГУ, 2006. — 188 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 5.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії та історії педагогіки, дидактики вищої і загальноосвітньої школи, теорії і методики виховання та розвитку учнівської молоді в закладах освіти.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, практичних працівників освіти, керівників загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20